

Motion till riksdagen 2020/21:2946

av **Kerstin Lundgren m.fl. (C)**

En fokuserad utvecklingsagenda

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att biståndsramverket behöver uppdateras så det tydligare överensstämmer med de svenska mervärden Sverige kan bidra med i Agenda 2030 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bistånds- och utvecklingspolitiken ska sträva efter att göra områden och länder biståndsberoende efter år 2030 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att prioritera SRHR och hbtq-rättigheter i utvecklingspolitiken inte minst i ljuset av att rättighetsperspektivet minskar i delar av världen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatbistånd kan stärka möjligheterna att bekämpa fattigdom och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av större inslag av privat samverkan och innovativa finansieringsformer inom biståndet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mer fokus på etableringar av små och medelstora företag med ny och grön teknik och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en one-stop shop för näringslivet på Sida och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att handels- och biståndspolitiken tydligare behöver hänga samman och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för att EU tilldelar afrikanska länder samma preferenser gällande ursprungsregler och tullfrihet, inklusive jordbruksprodukter, och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för att EU börjar förhandla om ett ekonomiskt partnerskap med AfCFTA och tillkännager detta för regeringen.

En fokuserad utvecklingsagenda

En viktig målbild har länge varit att bistånds- och utvecklingspolitiken ska sträva efter att göra områden och länder biståndsberoende efter 2030. Men än är många länder inte biståndsberoende och på många håll i världen ser vi en utveckling i fel riktning.

Utvecklingsmål som tidigare uppnåtts riskerar att rullas tillbaka, inte minst vad gäller demokratisk utveckling men också när det gäller fattigdomsbekämpning efter covid-19. Fler människor än tidigare riskerar att gå hungriga och dö av både hungers- och hälsorelaterade sjukdomar. En utmaning är också att det kan vara svårt att få en uppfattning om dödligheten i covid-19 i många utvecklingsländer, helt enkelt för att man vare sig kan spåra smittade eller döda.

De globala hållbarhetsmålen ska trots allt vara uppnådda 2030. I ljuset av covid-19 är det globala läget ett helt annat än för ett år sedan. Utmaningarna är större, vilket kräver mer fokusering. Varje land har ansvar för att uppfylla målen nationellt och det svenska biståndet kan ge störst mervärde när vi fokuserar på att bidra med det vi är bäst på. Ett omtag bör göras så att det biståndspolitiska ramverket kan uppgraderas i överensstämmelse med Agenda 2030, med ett tydligt fokus på svenska mervärden som gör skillnad i ljuset av covid-19 och minskat demokratiskt utrymme. Centerpartiet står upp för enprocentsmålet i biståndet.

Januarisamarbetets stärkta fokus på demokrati i ett brett perspektiv är en självklarhet, givet inte minst att den demokratiska utvecklingen går åt fel håll runt om i världen. Utrymmet för civilsamhället och minoriteter minskar i flera länder. Också i länder som får bistånd. Längre har principen ”more for more” varit gällande, dvs. utveckling i rätt riktning ger mer bistånd. Som ett led i januarisamarbetet har Centerpartiet, Liberalerna och regeringen nu som utgångspunkt att stödet till staten ska minska vid en negativ utveckling vad gäller mänskliga rättigheter och demokrati, både bilateralt och multilateralt stöd som ges inom ramen för bilaterala strategier, det så kallade multi-bi-stödet. Till syvende och sist handlar det om en politisk bedömning och ställningstagande.

Men i spåren av corona ser vi också en möjlig tillbakagång när det gäller fattigdomsbekämpningen i världen. Många av världens fattiga bor på landsbygden, där de flesta är beroende av lantbruket för sin överlevnad. Vi ser ett modernare och effektivare lantbruk, tillgång till rent vatten och förnybar energi som viktiga delar i arbetet för att utrota hunger, nå ökad jämställdhet och mer långsiktigt hållbar och inkluderande fattigdomsbekämpning i utvecklingsländerna. Inte minst kommer det att vara viktigt post-covid-19 att säkra egenförsörjning och livsmedelsförsörjning eftersom hungern troligtvis kommer att öka. Egenförsörjning är nyckeln till minskad fattigdom och ökat välstånd för individer och samhällen. De fattigaste i världen är också de som riskerar drabbas hårdast när leveranskedjor inte fungerar till följd av lock-down i stora delar av världen samtidigt. Det kan leda till ytterligare inlåsningseffekter för de redan värst drabbade.

Ett jämställt bistånd

Jämställdhet har länge varit en prioriterad fråga i Centerpartiets utvecklingspolitik.

I många länder är kvinnans rätt att bestämma över sin egen kropp kraftigt beskuren, vilket bland annat leder till hög barna- och mödradödlighet och enormt lidande. När auktoritära regimer får chansen begränsar de först kvinnors och hbtq-personers

rättigheter. Därför är det fortsatt viktigt att prioritera både SRHR och hbtq-personers rättigheter i biståndet.

Det finns även ett starkt orsakssamband mellan ojämställdhet och konflikter – ju mindre jämställt ett samhälle är, desto större risk för konflikt. Vi ser det som självklart att kvinnor ska ha möjlighet till egenförsörjning, bland annat genom att kunna driva företag. Samtidigt är lagar som stärker kvinnors rätt att äga, arva och få tillgång till land en grund för kvinnors ekonomiska utveckling.

För Centerpartiet är satsningar på utbildning för flickor och pojkar centralt för ett hållbart, jämställt och inkluderande samhällsbygge. Utbildning ger också positiva effekter på viktiga utvecklingsområden såsom hälsa, sanitet och vattenfrågor. Det är en förutsättning för demokratisk uppbyggnad och förebyggande av kriser som också bidrar till större egenmakt och ökad individuell frihet. Med utbildning ökar möjligheterna till egenförsörjning också för kvinnor.

Ett starkare och mer fokuserat bistånd för klimatet

Klimatmötet i Madrid 2019 blev tyvärr inte den manifestation av handlingskraft som vi hoppats på. Det är Sveriges skyldighet att göra allt vad vi kan för att minska klimatpåverkan och sårbarheten inför klimatförändringarna. För Centerpartiet går detta hand i hand med att hjälpa människor att ta steget ur fattigdom, förbi den fossila energin, direkt till tekniker som inte leder till utsläppsökningar.

Centerpartiet har varit drivande för att introducera ett stärkt klimatfokus i svenskt bistånd. Men det räcker inte. Svenskt bistånd måste i större utsträckning bidra till att motverka klimatförändringarna. Därför tar vi nu ytterligare steg för ett mer fokuserat och klimateffektivt bistånd.

För oss är klimatbiståndet centralt för att nå målet för biståndet, att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. För Centerpartiet står inte klimatbiståndet i konflikt med angelägna insatser för att bekämpa fattigdom och stärka demokratin. Tvärt om ser vi att ett klimatbistånd kan bidra inte bara till klimatavtalet från Paris utan till många av de hållbarhetsmål som världssamfundet ställt ut till år 2030.

Men biståndets roll är begränsad. För att möta klimatutmaningarna krävs ett större engagemang från den privata sektorn. Därför vill vi att klimatbiståndet särskilt ska inriktas på att mobilisera privata investeringar och företags förändringskraft för hållbarhet där det offentliga roll är att säkerställa rättvisa och gröna spelregler. Genom att kroka arm med näringslivet för hållbara investeringar, innovativa finansieringsformer som växlar upp biståndet och genom att stärka möjligheterna att sprida gröna innovationer kan vi skapa ett starkare och mer fokuserat klimatbistånd.

Ett humant och effektivt bistånd, med en starkare och mer effektiv klimatfokusering, bidrar till global utveckling och ökat välstånd för fler. Där ska Sverige visa ledarskap för klimatet. Och för fattigdomsbekämpning.

För att möjliggöra det föreslår vi följande:

1. Större inslag av privat samverkan och innovativa finansieringsformer

Vi vill ha ett större inslag av innovativa finansieringsformer där biståndet används för att mobilisera privat kapital och företagande för förändring. Vi vill se mer bistånd som delar investeringsrisker och minskar företagets transaktionskostnader för att skala upp

effekten av varje biståndskrona. För varje svensk biståndskrona kan näringslivet med rätt förutsättningar minst dubblera värdet av det bistånd vi skattefinansierar. Ett katalytiskt bistånd, som genererar finansiering från andra delar av samhället, ger stora fördelar för såväl klimat som för att hjälpa människor ur fattigdom. För att lyfta människor ur fattigdom och samtidigt minska klimatpåverkan är tillgång till tillförlitlig, effektiv och förnybar energi och rena bränslen en förutsättning. I Afrika söder om Sahara saknar mer än en halv miljard människor tillgång till elektricitet och närmare en miljard använder traditionella, fossildrivna, matlagningsmetoder. Globalt väntas samtidigt efterfrågan på energi öka med 37 procent till år 2040. Efterfrågan är enorm och de nya lösningarna måste vara klimatsmarta.

2. Öka anslaget för etableringar av små och medelstora företag med grön ny teknik

Det finns flera exempel där svenskt bistånd är världsledande med stöd som ger företag fotfäste på ny marknad med hållbar och modern miljöteknik. Detta behöver utökas för att små och medelstora företag i högre utsträckning ska kunna bidra till att förbättra miljön med teknik som fungerar i Sverige och andra länder, men inte prövats ännu i mottagarländerna. Grön innovation, teknikutveckling och tekniköverföring med stöd av innovativa affärsmodeller skapar förutsättningar för lokala aktörer och institutioner att bidra till nya lösningar och nya jobb samtidigt som arbetet för att nå klimatmålen intensifieras.

3. Inför en one-stop shop för näringslivet på Sida

Centerpartiet vill underlätta för aktörer som vill investera i klimat- och miljöåtgärder i utvecklingsländer. Därför bör Sida ges ett uppdrag att skapa en one-stop shop där samlade erfarenheter och kompetens finns att tillgå för ett mer effektivt och resultat-inriktat klimatbistånd. Det finns idag ett flertal stödformer och program som är fördelade på olika aktörer, vilket kan upplevas som snårigt. Samtidigt finns det kompetens, erfarenheter och lärdomar från internationellt utvecklingsarbete på Sida och ambassaderna som bättre behöver spridas. Företag som vill investera i internationella utvecklingsprojekt möter idag flera hinder, ett par exempel på sådana är hjälp i att identifiera affärsmöjligheter och behov av riskkapital. Ett annat behov är information och förståelse för stora upphandlingar där effektiva verktyg för att hantera korruptionsrisker är centralt. Mindre företag kan också behöva stöd att sy ihop systemlösningar i rätt lokal kontext, inom ramen för större utvecklingsprojekt med bäring på Agenda 2030. Med en one-stop-shop kan flera av dessa hinder minska.

Handelspolitiken och biståndspolitik hand i hand

Handelspolitik och utvecklingspolitik behandlades länge som helt separata från varandra. De två har egna regelverk, institutioner och politiska arenor.

Men sedan tidigt 2000-tal har en mängd frågor som tidigare hanterats inom ramen för utvecklingsfrågor (miljö, klimat, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor etc.) börjat dyka upp i handelspolitiken och refereras till i handelsavtal. Den globala utvecklingen mot mer hållbara ekonomiska system har ytterligare kopplat samman dessa, och efter antagandet av de globala hållbarhetsmålen (SDG) har ”hållbar handel” eller ”handel och hållbarhet” blivit det europeiska sättet att ta ett helhetsgrepp kring dessa frågor. Det långsiktiga målet med utvecklingspolitiken måste också vara att biståndet inte längre

ska behövas, att länder kan klara sig själva utan bistånd. Då kan handel vara ett viktigt verktyg som bidrar till att länder utvecklas.

Förutom handelsavtal, har EU en rad ekonomiska partnerskap med utvecklingsländer. De minst utvecklade länderna har dessutom tullfri tillgång till EU:s marknad för alla varor utom vapen (Anything but Arms Agreement, EBA). Rikare länder som Nigeria och Kenya handlar också med EU med vissa tullåttnader, dock inte för jordbruksprodukter. Nyligen aviserade EU Kommissionen ett särskilt initiativ för att stärka relationerna mellan EU och Afrika genom att stimulera privata investeringar. Den långsiktiga visionen är att skapa ett frihandelsområde mellan EU och nyligen instiftade afrikanska Continental Free Trade Area (AfCETA) som omfattar 44 afrikanska länder. Det finns anledning för EU att ge samma preferenser till hela den afrikanska kontinenten vad gäller tullfrihet och ursprungsregler, inte minst för att främja integrationen mellan de afrikanska länderna, något som är ett uttalat mål för EU:s biståndspolitik.

Kerstin Lundgren (C)

Magnus Ek (C)

Annika Qarlsson (C)

Lars Thomsson (C)

Linda Modig (C)

Daniel Bäckström (C)

Mikael Larsson (C)